

מדד הסטיגמה

עמותת אנוש 2022

אנוש

העמותה הישראלית
לבריאות הנפש

המחקר נערך ע"י: יפעת/למחקרי מדיה

מתודולוגיה

מטרת המחקר:

בחינת השימוש בביטויים מעולם בריאות הנפש בתקשורת המסורתית וברשתות החברתיות

מסגרת המחקר:

מדגם מייצג מאמצעי המדיה בישראל בתקשורת המודפסת, הדיגיטלית והמשודרת וברשתות החברתיות

שיטת הניתוח:

ניתוח תוכן איכותני המשקף באופן מהימן את אופי הסיקור בעיני הישראלי הממוצע

מספר הכתבות במדיה: 1,450

מספר השיחות ברשת: 78,399

מדדים:

מספר
פוסטים/שיחות

מספר
מופעים/כתבות

מבנה הניתוח:

ביטויים: פסיכי, פסיכופת, חולה נפש, סכיזופרן, פיצול אישיות

סיווג השימוש: שימוש נכון, שימוש לא נכון, שימוש פוגעני

מי עשה שימוש בביטוי: התקשורת, פוליטיקאים, סלבס ועוד

שימוש נכון ולא נכון

סיווגנו את השימוש בביטויים ל-3 קבוצות:

1. שימוש נכון: חלק קטן מהשימוש הכולל, שימוש כדי לדבר על מצב נפשי מאובחן.

ספרות: "צער ואושר" הצצה שנונה ורגישה למוחה של חולת נפש.

2. שימוש לא נכון: ייצוג לא הולם לביטויים ומילות תואר שגרתיות בשפה, אך אינן פוגעניות.

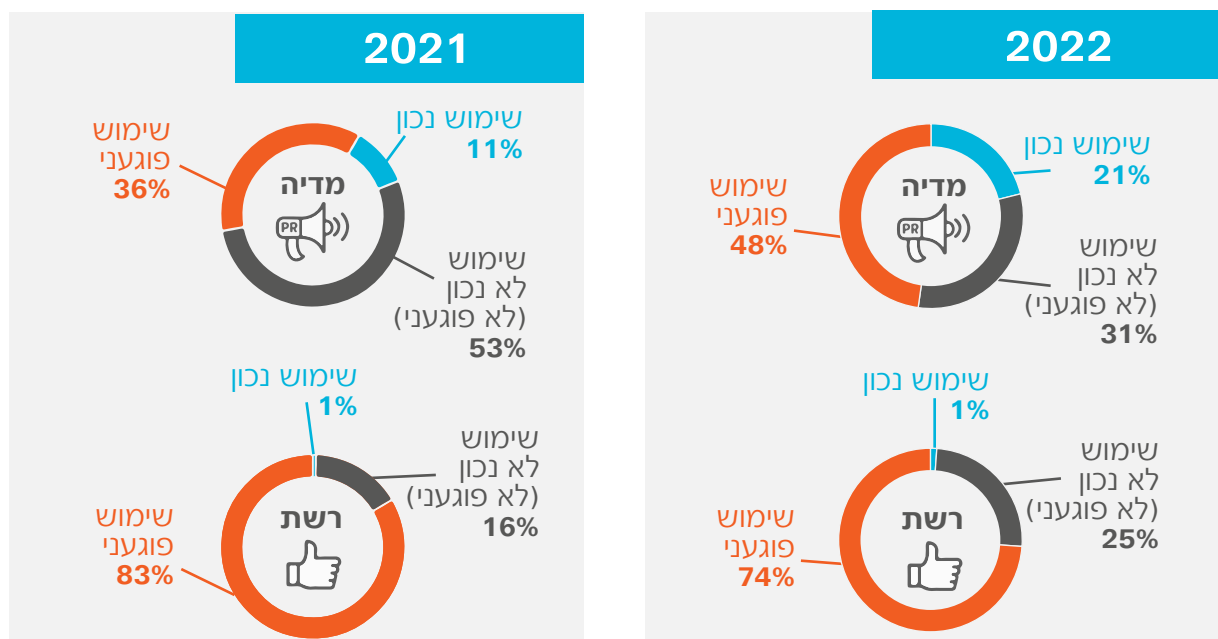
"כפי שאמרנו גם בעבר אנחנו לא מתרגשים מהמושג יוניקורן ולא מחפשים חברות שמגייסות לפי רמות שווי פסיכיות" (כלכליסט)

3. שימוש פוגעני: הרוב המוחלט של השימוש ברשת – כאשר הביטוי הוא דרך להביע משהו שלילי.

"גנץ חולה נפש מסוכן לביטחון המדינה" (תגובה בפייסבוק)

ביחס למדד בשנה הקודמת, יש שינוי בשיח במדיה המסורתית וגם ברשת. במדיה המסורתית, נתח השימוש ההולם, ומאידך גם זה הפוגעני, גדלו על חשבון השיח הלא פוגעני. ברשת, אנחנו רואים ירידה בשיח הפוגעני.

שימוש לא נכון בביטויים, ברשתות רוב המוחלט פוגעני | שימוש נכון, לא נכון ופוגעני בביטויים במדיה וברשת בהשוואה למדד הקודם

דוגמאות לפי אופני שימוש

שימוש נכון

לי יש הפרעה דיסאסוציאטיבית שדומה לפיצול אישיות

איך זה מרגיש?

fxp - פורמים

שאלות ותשובות על
סכיזופרניה

www.rmgcity.co.il

שימוש לא נכון

"החופים פסיכיים, מעלפים"

כתבה בהארץ: "מה אינסטגרם לא מספר לכם"

אוסקר גלור וערן זהבי זה שילוב פסיכי

ציוץ בטוויטר

בשיא שלו בצלסי היה חתיכת פסיכופת

fxp - פורמים

שימוש פוגעני

**"אנשים צועקים עלי ברחוב,
קוראים לי רוצח ופסיכופת"**

פחפ' דן אריאלי לא הצליח לצפות את פרץ הנשאה
כלפיו. מה שהתחיל בהסתבכות עם מתנגדי חיסונים
ונמשך בעדויות לזיוף נתונים לכאורה במחקריו -
הפך לתקופה הקשה בחייו | הארץ

אנחנו מוקפים פסיכופתים

סיקור המלחמה באוקראינה, ערוצי השידור

הארץ

עוד שמאלני חולה נפש מבלפור חבל שהערבי לא היכה אותו

6 3 הגב לתגובה

טוקבק בוואלה!

שימוש לא נכון בביטויים

◆ במדיה – המילה "פסיכי" היא הפופולרית ביותר, בעיקר כדי לתאר דברים גדולים וקיצוניים.

◆ ברשת – "חולה נפש" נמצא בשימוש הגבוה ביותר, ומשתמשים בו כמעט אך ורק לגנאי.

◆ גם ברשת המילה "פסיכי" משמשת רבות לתיאור דברים קיצוניים, והיא המילה היחידה שנמצאת לרוב בשימוש לא פוגעני.

◆ הן במדיה והן ברשת, במילים "חולה נפש" ו"פסיכופת" משתמשים לרוב כגנאי.

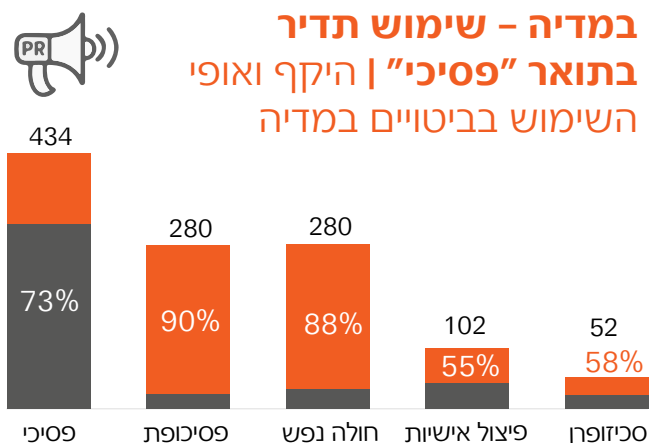
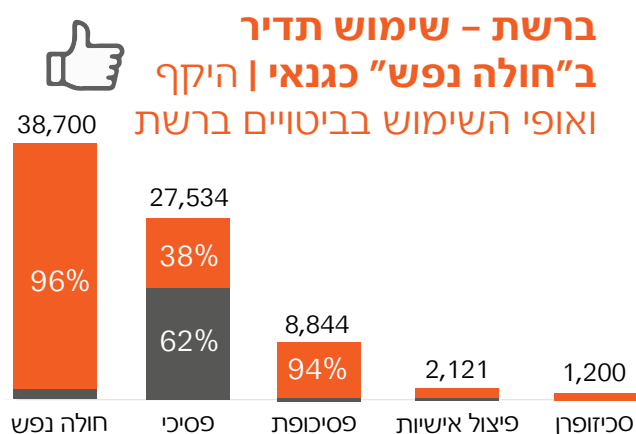
◆ פעמים רבות משתמשים ב"פסיכופת" באופן ספציפי לתיאור פושעים ורוצחים.

פסיכי – שם תואר שגרתי, גם לחיוב

על שחקן הפועל תל אביב: "הוא כל הזמן היה עם הכדור ביד, הוא חולה על המשחק בצורה פסיכית". mako-N12

תגובה של נטע בריזלי לשיר של עומר אדם: "פסיכי אחד". mako-N12

סיפור על העיר עזה: "בעודי חוזר מעוד מסע מטורף לעיר הכי פסיכית במזה"ת". מקומון קריית גת

■ שימוש פוגעני ■ שימוש לא נכון, אבל לא פוגעני

שימוש בביטויים – דוגמאות

חולה נפש

אם עבאס עוזר לשמאל או מהללים אותו אבל אם הוא היה קשור לנתניהו השמאל המטורלל היה מגדף אותו. ככה זה השמאל חולה הנפש

הגב לתגובה 4 6

חגורת בטיחות: אשפוז כפוי ושליטת חירותו של חולה נפש, כדי למנוע ממנו לשלוח יד בנפשו: ניתוח רפואי בניגוד

נתניהו ואולמרט העידו בתביעת ה"חולה נפש"

פסיכופת

ליאונד נבזלין: פוטין פסיכופת, אם ניתן לו סטירה בפרצוף הוא ילך לפינה וישתוק

הצגת פוטין כפסיכופט

דאהמר, כמו פסיכופתים רבים אחרים, פעל בדעה צלולה.

התייחסות לפושעים

כל עוד נתניהו הנרקסיסט פסיכופת וכו' עוד לא בכלא... כנראה שלא.

עוד פסיכופת חולה נפש בשירות הפסיכופת הראשי.

ציוצים על פוליטיקה בטוויטר

פיצול אישיות

מיוחד: הקיטוב הפוליטי אינו אלא **פיצול אישיות**

זה תלוי מי הדמות שכותבת, כי חלק מהפרעת אישיות נרקסיסטית זה סוג של פיצול אישיות. twitter.com/adi_livneh68/s...

פסיכי

הנהג אוטובוס נוהג כמו פסיכי הצילו

מישהו עוד שמע בוס פסיכי עכשיו באיזור מרכז תא?

"המחירים פסיכיים, דירה לא נשארת בשוק יותר משבע דקות"

סכיופריה

סכיופריה גרמנית

הסכיופריה שלך יוצאת משליטה

אלמה (רוזה סלזאר, "אליטה: מלאך קרב"), היא נצר למשפחה שסבלה מסכיופריה. סבתה אושפזה מספר

סדרת טלוויזיה בשם "בלתי גמור"

בתקשורת – מי השתמש בביטויים

- ◆ פוליטיקאים משתמשים בביטויים בשימוש לא נכון ולרוב אף פוגעני. למעשה, השימוש של פוליטיקאים הוא הרב ביותר ביחס לשאר הקבוצות, והוא מהווה בכרבע מהשימוש הלא נכון.
- ◆ דוגמאות בולטות: משפט אולמרט על שקרא לנתניהו 'חולה נפש' חזר לכותרות, כינוי פוטין כ'פסיכופט' עלה רבות בזמן מלחמת רוסיה-אוקראינה.
- ◆ באופן כללי, שיח שקשור לקיטוב ומחנאות מהווה זרז לשימוש בביטויים אלה – לא רק בקרב פוליטיקאים (דוגמאות בשקף הבא).
- ◆ התקשורת (כתבים, מגישים, טורים) אחראית על כחמישית מהשימוש הלא נכון בביטויים. בניגוד לשנה שעברה, בה רוב השימוש היה לא פוגעני, השנה רובו פוגעני.
- ◆ מעניין לראות, שהשימוש בביטויים אופייני בעיקר למדיה הכתובה ופחות למדיה המשודרת, עיקר השימוש מופיע בטורי דעה.

פוליטיקאים – משתמשים בביטויים באופן פוגעני

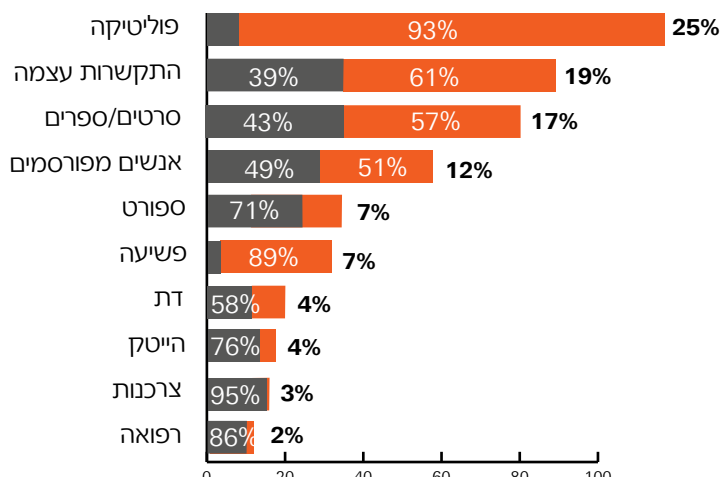
ח"כ מאי גולן: פיצול האישיות של בנט עולה עשרות מילוני שקלים מכסף ציבורי

אולמרט אחרי שכינה את נתניהו 'חולה נפש': "לא רוצה שאנשים במצב הזה ינהלו את המדינה"

התקשורת הכתובה מובילה את השימוש בביטויים, פוליטיקאים עושים שימוש פוגעני | חלוקה לפי מי שהשתמש בביטוי

כלי תקשורת בולטים בשימוש בביטויים

כלי תקשורת	כתבות בהן כלי התקשורת השתמשו בביטוי	אחוז שימוש פוגעני
הארץ	118	71%
mako-N12	64	44%
מעריב	54	70%
ישראל היום	42	71%
וואלה!	36	56%
ידיעות אחרונות	28	57%

■ שימוש פוגעני ■ שימוש לא נכון, אבל לא פוגעני

דוגמאות לשיח פוגעני על רקע קיטוב ומחנאות

מדיה

השר אביגדור ליברמן: ישראל חיה עם פיצול אישיות

ערוץ 7

אולמרט: "לא קבעתי עובדה"; עורך הדין של נתניהו: "אתה קוקו"

ynet

ח"כ מאי גולן: פיצול האישיות של בנט עולה עשרות מילוני שקלים מכסף ציבורי

0404.co.il

את קואליציית נתניהו-גנץ כינתה "קואליציה של מאפיונרים". נתניהו תואר כ"פסיכופת מטורף", גנץ הוצג כ"עציץ", ואילו אמיר אוחנה הפך ל"מטאטא". חברי הכנסת מהליכוד זכו לכינוי "כלבלבים", בעוד שחברי כחול לבן כונו "סמרטוטים".

ראיון של זהבה גלון בהארץ

רשת

ממש בלי קשר לעומר אדם מיכאלי או שיש לה פיצול אישיות או שהיא סתם נוכלת

בנט חולה נפש

אחרי הקדנציה שלו, בטוח יאשפזו אותו...
play.google.com/store/apps/details?id=com.bnt.app

כל עוד נתניהו הנרקסיסט פסיכופת וכו' עוד לא בכלא... כנראה שלא.

לא מטורף, פסיכופת על מלא. כולם התקבצו להם יחדיו. סער, בנט, ליברמן

מה נזכור בסוף מביבי? נרקסיסט וקמצן חולני מוקף חולי נפש וח"כים שהם תזקיק של המיץ של הזבל של החברה הישראלית

לדעתי הולך ומתגלה שליאייר לפיד יש אח תאום (לא מתואם), האופציה האחרת שהוא סכיזופרן מפחידה לא פחות.

בנט א' מחרים את בנט ב' האיש סכיזופרן

חלוקה לפי רשת חברתית

♦ רוב האזכורים נמצאים בטוויטר, שם השיח הוא ברנז'אי יותר ומתמקד בפוליטיקה ובסוגיות שעולות בחיי היומיום.

♦ זהו נתון מעניין, שכן באופן כללי טוויטר מייצר פחות שיחות מפייסבוק.

♦ זוהי עדות נוספת לעובדה ששימוש פוגעני בביטויים שנבדקו מתקשר לשיח של פילוג ומחנאות, שמתקיים ביתר שאת בציוצים בטוויטר.

♦ רוב השיחות ברשת הן פוגעניות, והטוקבקים הם הפוגעניים ביותר.

דוגמאות פוגעניות מטוויטר

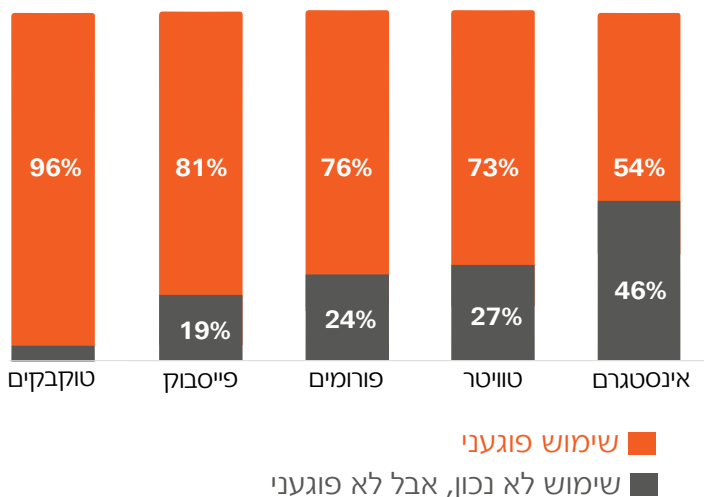
ייש לך פיצול אישיות חלולה

איזה ילדה מסכנה. אמא שלה מחנכת אותה לסגוד לנרקסיסט פסיכופת עם הפרעת אישיות נרקסיסטית קשה

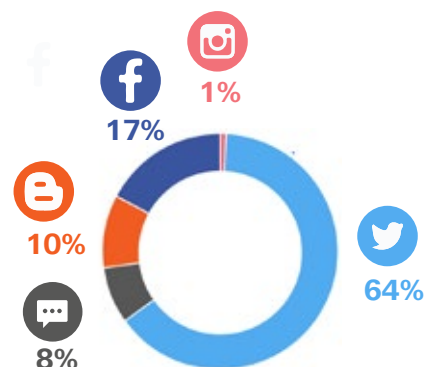
...

מה פסיכית לא מופתע מכלום מיץ של הזבל

הטוקבקים הם הפוגעניים ביותר | שימוש בביטויים בחלוקה לפי רשתות חברתיות

צייצני טוויטר מובילים את השימוש בביטויים | שימוש בביטויים בחלוקה לפי רשתות חברתיות

הביטויים עולים כחלק מדיון על נכונות השימוש בהם

- ◆ בין שלל הופעות הביטויים ברשת ובמדיה, לעיתים מתנהל בתקשורת גם דיון על האופן בו עושים שימוש בביטויים אלה.
- ◆ הנושא עולה בעיקר אחרי שנעשה שימוש באחד מהביטויים באופן פוגעני – ובתגובה עולות ביקורות או תביעות.
- ◆ התביעה המתקשרת ביותר השנה היתה כמובן התביעה של ביבי ואולמרט סביב הביטוי "חולה נפש". תביעה זו זכתה לסיקור רב במדיה וברשת.

ביקורת על שימוש פוגעני בביטוי

שוב פעם הביטוי "חולה נפש" מככב ברשימת הנושאים החמים בטוויטר. עד מתי?

ציוצים בטוויטר

'חולה נפש', 'סכיזופרן', 'צריך אשפוז כפוי'. כל הטוויטר מלא במאבחים/ות ללא שום טיפת הבנה בנושא שמשתמשים/ות בביטויים סטיגמטיים, פוגעניים שקוברים בארון את אלו שבאמת מתמודדים/ות עם הפרעה נפשית. תעשו טובה, תעצרו שנייה לפני ציוץ שכזה, חג שמח

כתבה בהארץ

אולמרט ונתניהו מעצימים את הפגיעה במתמודדי הנפש

תביעות כתוצאה משימוש בביטויים

ציוץ בטוויטר

אם מישהו היה כותב עלי שאני חולה נפש והתאשפזתי כסודיות אשפוז נפשי הייתי תובע. אני מאמין שגם את אם היו עושים לך כזה דבר. אגב, בתביעות דיבה יש מקרה חריג לנטל הראיה והנתבע צריך להוכיח שדבריו אמת.

ביקורת על שימוש פוגעני בביטוי כלפי להט"ב

"להיות הומו ברשות הפלסטינית זה כמו גזר דין מוות, כבר בכניסה הסוהרים בעטו בי, הם אמרו שאני לא גבר שאני חולה נפש, שלא רוצים אנשים כמוני בפלסטין." |הארץ

מהצד האחד ראש ממשלה שמחבק את קהילת הלהט"ב ודורש את המובן מאליו - שוויון זכויות. מהצד השני, חברת כנסת מתוסכלת שמוצאת את מפלטה בהומופוביה ומכנה את חברות וחברי הקהילה שלי "תשושי נפש". הבחירה לא יכולה להיות יותר ברורה מזאת.

אנוש

העמותה הישראלית
לבריאות הנפש

www.enosh.org.il 🌐 074-7556155 📞